Heide vertelt **nummer: 141** **11 september 2022**

Volgende week geen krantje!

We gaan er een paar dagen tussen uit, dit wil zeggen dat er op zondag 18 september geen “Heide vertelt” gaat verschijnen. We zijn er terug met nieuws uit Heide en omgeving op zondag 25 september. Tot dan!

De droogte: In 1976 schreef de gemeentearchivaris hierover!

Dat de droogte ook in 1976 al een actueel onderwerp was vonden wij terug in een artikel uit 1976 van de hand van gemeentearchivaris Jos Vorsselmans. Ouderen onder ons zullen het jaar 1976 nog herinneren als een jaar met een lange hete zomer! Voor Kalmthout zal 1976 ook altijd opgetekend blijven als het jaar van een bijzonder zware heidebrand. Lees mee wat men schreef over de droogte: *“”Eertijds viel er geen regendruppel op het dak of hij werd opgevangen in de regenwaterput of dito ton. Dankbaar maakte de zorgzame huisvrouw van deze voorraad gebruik, want bij een wasbeurt betekende dit zacht water voor haar een kostbaar hulpmiddel en, voedzaam als het ook was, kwam het primordiaal in aanmerking voor de besproeiing van gras- en bloemperken. Tegenwoordig verkwist men op een onverantwoorde manier dit voor het leven zo noodzakelijk element. Geen regenwaterput komt bij een nieuwbouw nog in aanmerking. Ons inziens is het de hoogste tijd dat de bevoegde instanties ingrijpen en elk bouwplan afkeuren waar zulke vergaarbak, en dan van een minimum inhoud, niet voorzien is. Het is algemeen bekend dat het bos de regenneerslag bevordert. Zelfs de kempische dorpen lagen vroeger verborgen achter een gordel van groen. Nu liggen ze daar omzeggens bloot, ingevolge niet aflatende ontbossing. Hierbij denken we aan de ordonnantie van*

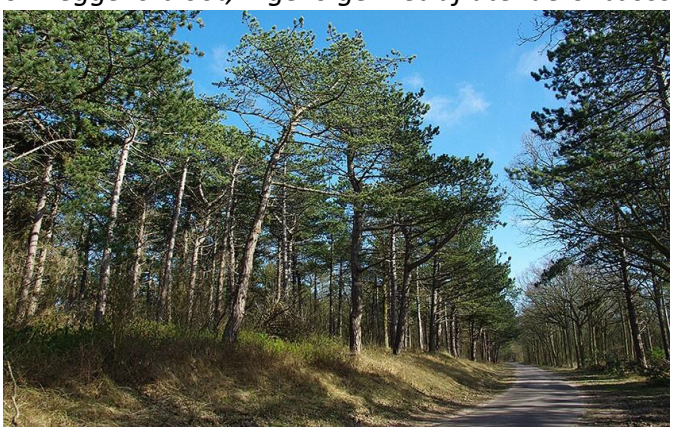

Maria-Theresia (1740-1780) en aan deze geëmaneerd onder het Frans bewind. Toen was het land deerlijk ontbost door de langdurige militaire operaties gedurende de voorgaande jaren, zodat in deze bevelschriften gedreigd werd met onteigening indien de braakliggende gronden niet binnen een bepaalde tijd werden bebost of benut. Voor onze zanderige Kempen bood toen de herbebossing de beste uitkomst en ontstonden

er die uitgestrekte aangeplante dennenbossen, zoals we ze nu in de Kempen nog aantreffen. Deze maatregel heeft toen werkelijk zijn doel niet gemist. Boomaanplantingen zoals die heden worden opgevat zijn te miniem en van generlei waarde voor de regenontwikkeling. Eertijds ploegde de boer, ingevolge de toen heersende ploegtechniek, in "gewenden" of "ruggen" die uiteraard gescheiden waren door greppels waarin bij zware regenval het van de ruggen aflopende water zich verzamelde en er stagneerde totdat de landbouwgrond de laatste druppel had opgezogen. Nu het bouwland, ingevolge de doorgevoerde mekanisatie, gans effen wordt geploegd, loopt

het kostbare regenwater grotendeels verloren in de aanpalende grachten die nu wel zo zijn uitgediept dat het daarin vloeiende water zohaast mogelijk in de riolering terecht komt. De recht trekking van onze natuurlijke waterlopen heeft het watertekort gevoelig in de hand gewerkt aangezien nu het water bijna niet meer afgeremd wordt in zijn afloop. Hier heeft het waterhuishoudkundige beleid wel enigszins gefaald. Dit alles zou in zekere zin kunnen verholpen worden door de nog onbezoedelde grachten en beken te voorzien van een systeem van stuwdammetjes met sluisjes (denk aan het sluizensysteem van onze bevaarbare kanalen) zodat bij overtolligheid alleen het bovenwater kan afvloeien en de stagnerende rest langzaam in de grond dringt of gebruikt kan worden voor besproeiing en zelfs bevloeiing. Gedenken we dat de natuur ongestoord haar gang gaat, niemand kan daar iets aan veranderen. Dat zij ons ten dienste staat impliceert geenszins dat wij de verwaandheid moeten opbrengen om met haar te sollen, doen we dat wel dan loopt het mis. Het water schenkt zij ons om het te benutten, niet om het zo klakkeloos langs de riolering te laten lopen.""

(uit Campthoutania nummer 3 van 1976)

1302, een bijzonder jaar voor het Graafschap Vlaanderen….

Heel het gebied gelegen tussen Rijsel, Duinkerke en Abbeville behoorde toen tot het Graafschap Vlaanderen. Nu noemen wij het Frans Vlaanderen. Steden met Vlaamse namen, zoals Hazebroek, Kassel, Dunkerque, herinneren ons daaraan. Ook Zeeuws Vlaanderen behoorde bij het graafschap.

Het Graafschap hoorde toen bij het Franse Koninkrijk, dit wil zeggen dat de Graaf, Gwyde Van Dampierre genaamd, een vazal was van de Franse koning en dat hij aan hem schatplichtig was. De Graaf had 16 kinderen, waarvan 8 zonen en 8 dochters. Eén dochter was gehuwd men een zoon van de Graaf van Holland; in dit gebied lagen de meeste en rijkste steden van Nederland, en een andere dochter met de Hertog van Brabant. Dit lag binnen het Duitse rijk. Antwerpen was toen een grensstad met de Schelde als grens en bezat een schild met een dubbele arend erop. Een derde dochter was gehuwd met de Graaf van Namen. Hij zou de Vlamingen op de 11de Juli komen steunen met 200 ruiters. Het wapenschild van Namen is nog steeds een geel veld met een zwarte leeuw er op. De oudste dochter uit het tweede huwelijk van Gwyde Van Dampierre was dan weer verloofd met de Engelse erfprins. Zij zou dus de latere koningin van Engeland worden. De Graaf van Vlaanderen was dooppeter van de toenmalige koning en als vazal van hem vond de Graaf van Vlaanderen, dat hij dit heuglijke nieuws aan de koning van Frankrijk moest melden. Maar,… sinds vele eeuwen reeds waren de Engelsen en de fransen elkaars erfvijanden en wat gebeurde er? De Franse koning sloot de Graaf van Vlaanderen op in de gevangenis evenals zijn dochter en zijn 2 begeleidende zonen. Later dwong de Franse koning de dochter te trouwen met een Franse edelman, zo vermeld een bron. Een andere bron vertelt dat zij gestorven zou zijn door dat zij gif toegediend had gekregen. De Graaf van Vlaanderen, ondertussen op hoge leeftijd, stelde zijn oudste zoon Robrecht van Bethune ,de latere "Leeuw van Vlaanderen"

aan als zijn opvolger. Hij stelde een leger samen en verjoeg de Franse soldaten, die het kasteel van Wijnendale bezette. Hier vond hij het harnas van zijn vader, dat hij op 11 Juli zou dragen, en waardoor hij de titel “De Leeuw van Vlaanderen” kreeg. Om de Vlamingen te laten voelen, dat hij de Franse koning de baas was, stuurde hij Graaf de Chatillon naar Brugge (hoofdstad van het Graafschap) met een gevolg van edelen en een grote groep soldaten. De opstandelingen, “Klauwaerts” genoemd besloten ’s nachts de soldaten, die bij burgers ingekwartierd waren te doden. Dit feit herkennen we als de “Brugse metten”. Een kleine groep soldaten met aan het hoofd Graaf de Chatillon kon echter ontsnappen. Zij vluchtten naar Kortrijk en verschansten zich in het kasteel van de vesting. Enkele ruiters snelden naar Parijs, om hulp te halen. De koning was razend kwaad en een grote groep soldaten onder leiding van zijn schoonbroer en vele andere bekende ridders trokken naar Kortrijk, om dat Vlaams gespuis eens mores te leren. Maar zij hadden buiten de waard gerekend, want van alle grote steden kwamen de gilden naar Kortrijk, om weerstand te bieden. Aan de “Groeniger Kouter” werd de vijand opgewacht. Hier liep een brede beek met brede, slijkerige randen met een grote boog naar de Leie. De gilden van Ieper moesten het kasteel bewaken opdat er van daaruit geen aanval kon komen. Aan de overzijde stelden eerst de Franse kruisboogschutters zich op in slagorde, om als eersten een lading pijlen met stalen punten af te schieten op de Vlamingen. Daarna vielen de geharnaste ridders te paard aan. Maar doordat de bermen zo slijkerig waren, konden de paarden geen snelheid maken en eens voorbij het water wachtte hen weer zo’n slijkerige berm. De Vlamingen stonden in linie met palen van 6 tot 8 meter lang met vooraan stalen punten. Deze staken zij onder het ruiterharnas in de buik van de paarden, de ruiters vielen als weerloze slachtoffers in de modder. Ze werden allemaal afgemaakt, ook de schoonbroer van de Franse koning. De Franse vlag werd door de modder gehaald. De gele vlag met de zwarte leeuw hield stand en werd omringd door een dozijn stevige kerels. Het verhaal gaat, dat Willem Van Saeftinge bij hen was. Hij was een derde ordeling van de Abdij van Ter Doest in Lissewege. Hij was geen monnik, maar hij werkte wel op de akkers van de abdij. Hij had eens een meningsverschil met de abt, hij was een driftig man en wilde de abt een vuistslag toedienen, een pater sprong tussen beiden, ving de vuistslag op, maar liet er gelijk het leven bij. Onze vlag was dus wel goed verdedigd!!! Alle gulden sporen werden opgehangen in de hoofdkerk van Kortrijk, maar bij een volgende strijd van het Franse leger werden ze allemaal terug meegenomen naar Frankrijk. Ze verloren er één en die is nog te zien in de kerk van Kortrijk

(bijdrage van Louis Verpraet, Beukenhof)

Heide feest!

Op zondag 18 september is het naar jaarlijkse traditie feest in Heide. De handelaars uit de Heidestatiestraat zetten de deuren open terwijl verenigingen en handelaars uit de buurt de overige ruimte vullen. Ook aan de andere kant van de overweg zal het opnieuw een drukte worden met de jaarlijkse rommelmarkt, het muziekgebeuren aan de Sandy en de kermis. Als de weerman nu ook nog mooie voorspellingen maakt voor die dag beloofd het alvast weer een succes te worden! Voor de rommelmarkt zijn alle plaatsen al toegewezen, er kan dus niet meer ingeschreven worden.

Heide zegt het met Heiligen wee(r)tjes (Paul Witters)

Week 37 en 38 van 12 september 25 september 2022

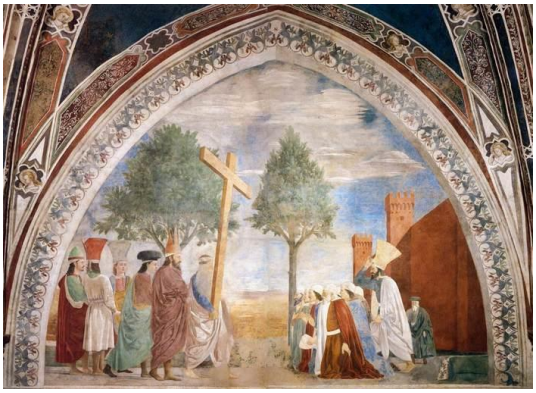

14 september: Kruis-verheffing: Keizer Herakleios wilde het teruggewonnen kruis terugbrengen naar Jeruzalem. Bij de stadspoort dwong een Engel hem zijn keizerlijke waardigheid af te leggen. Nederig op blote voeten moest hij het kruis dragen, net zoals Christus op Palmzondag de stad op een nederige ezel was binnengegaan. Hierna verheerlijkte hij het kruis. Deze Kruisverheffing wordt op de kerkelijke kalender herdacht op 14 september.

Geen wolkje op Kruisverheffingsdag, geeft een winter van woest gedrag.

17 september Sint Lambertus: Sint Lambertus benadrukt ook even dat de werkzaamheden buiten ver over hun hoogtepunt heen zijn. Vroeger donker, de temperatuur begint aanmerkelijk terug te lopen. Zeker de avonden worden kil. De kachel en de olielamp hebben een vuurtje nodig. Binnenwerk en ontspanning, praten en buurten met de buren, waar anders de tijd voor ontbreekt, krijgen bij de warmte van een houtvuurtje weer hun kansen. De wol van de schapen ligt klaar, maar ook de speelkaarten. Ideale omstandigheden om te praten over het weer, om het weerbericht voor de toekomst door te nemen.

Sint Lambertus brengt het spinnewiel en de kaart bij den haard
Sint Lambertus brengt de kaart (naaigerief) heel spoedig bij den haard

21 september Sint Mattheus: Rond 21 september beleven we de *najaarsequinox* of *herfstevening:* de zon beweegt zich steeds meer terug in zuidelijke richting en staat nu loodrecht op de evenaar, zodat dag en nacht even lang zijn. Dat is voor ons het herfstpunt, het begin van de astronomische herfst. Vroeger werd de *herfstevening* ook wel "winterdag" genoemd, omdat men toen slechts twee seizoenen kende.

Sint Mattheus helder en zacht, Oktober praalt in zonnepracht
Is Mattheus winderig en guur, Geeft een winter van lange duur
Als Sint Mattheus lacht? Dan een lange winter wacht

Wat onthouden we over augustus 2022
263u55 zonneschijn (normaal 192u26)
17,8 mm regen (normaal 86,5 mm)
22,2 mm regen in Heide

Tweede droogste augustusmaand ooit gemeten, uiterst warmste en droge maand

Buurtkoffie in Dennendael!

Het "Dennendael Buurtkoffie team" start opnieuw met de buurtkoffies. Een volgende bijeenkomst gaat door op dinsdag 13 september vanaf 14u in het Ernest Albert kunsthuis, Hortentiadreef 31. Na de "Long Hot Summer of '22", starten de vrijwilligers opnieuw met een nieuwe reeks Buurtkoffies. Gastspreker deze maal is de verantwoordelijke van de groep: "Old timer Vespa scooters". Iedereen is er welkom, ook van buiten de wijk Dennendael is welkom!

De Sint-Jorisgilde van Nieuwmoer:

In de vorige nummers (van 129 tot 132) hebben we al gesproken over de gilden in Kalmthout, vandaag brengen we dan ook nog graag een artikel over de gilde van Nieuwmoer:

De Sint-Jorisgilde Nieuwmoer, voetboog. De oudste vermelding dateert van 1560 of 1562. Omdat er in 1560 al sprake was van de aanschaffing van een "caerte" als een bewijs van het bestaan van de Sint-Jorisgilde. Het bestaan van de schuttersgilde is eigenlijk een lokale militie dat opgericht is in de middeleeuwen om hun dorp te verdedigen tegen rovers en moordenaars. We kunnen dit vergelijken met het bestaan nu van politie en brandweer. Om de Sint-Jorisgilde van Zundert een kaart te bezorgen werd toen advies ingewonnen bij verschillende andere Sint-Jorisgilden waaronder die van Nieuwmoer. Volgens kanunnik Erens zou er in 1498 al sprake zijn van een altaar te stichten in de kapel van Nieuwmoer, o.a. ter ere van Sint-Joris. Zonder concreet bewijs kunnen we stellen dat de gilde dus toen al bestond. Anderzijds kan de stichting van dit altaar een persoonlijk initiatief geweest zijn. In 1613 waren Jacob Willemsen (°1564) en zijn broer Mercelis Willemsen (°1567) koning en deken van de "gulde vanden Nieuwenmoir van de H. Ridder St. Joris. Lang is aangenomen dat dit jaartal de eerste vermelding van de gilde was, zodat ze in 1963 onterecht haar 350-jarig bestaan vierde. Op 12 maart 1672 ontving ze haar "caerte" of reglement van 22 artikels van de hoofdgilde in Leuven (goedgekeurd door de abt Crils te Antwerpen op 21 december 1672). In 1697 wou de gilde een groots schuttersfeest inrichten, maar dat werd op het laatste nippertje verboden door abt Piëra van Tongerlo, vanwege de oorlogssituatie toen. Wat betreft haar archief, heeft de gilde niet veel geluk gehad. Het gildeboek uit de 17de eeuw verdween omstreeks 1703 tijdens de Spaanse Successieoorlog. Een nieuw register deed dienst van 1708 tot 1880. Het werd in 1935 samen met de gildekaart uitgeleend, maar de documenten werden nadien nooit meer teruggebracht. De nalatenschap van wijlen D. Boen bleek gelukkig een onvolledig afschrift van dit boek te bevatten. Er wordt gesproken over een vaandel (1712), contacten met de Sint-Jorisgilden van Kalmthout, Wuustwezel, Loenhout, Sprundel en Roosendaal, trommel, livreien voor speelman en knaap. Er waren 40 à 50 leden. De gildekamer bevond zich in 1714 – 1719 ten huize van Govaert de Reijck (voordien bij Andries Govaert Panis), in 1735 waarschijnlijk bij de weduwe van Wijnaert Tilborghs. In 1732 was er zeker een Sint-Jorisgilde in de kapel, waarvoor de gilde twee koperen kandelaars kocht. In 1734 werden nieuwe doelen gezet. De koningsschieting vond meestal plaats op Sacramentsdag. De breuk bevat talrijke zilveren koningsschildjes, waarvan één nog uit het Ancien Régime, nl. dat van koning Huybrecht Mous (° Zuidgeest 1733 - + Nieuwmoer 1812) die het in 1767 liet vervaardigen. Verder heeft men nog alle oude koningen kunnen achterhalen vanaf 1614 tot 1893 (P. Tilborgs), deze zou koning geweest zijn tot 1940. Er kwam met de 2de wereldoorlog een rustperiode. Op initiatief van Jos Vorsselmans werd in 1959 contact opgenomen om de gilde van Nieuwmoer herop te richten. Een aantal jongere mensen van Nieuwmoer hebben dan in 1959 de gilde heropgericht en in datzelfde jaar mocht de Gilde al deelnemen aan het gildefeest in Weelde. De kaart van de Hoge gilde

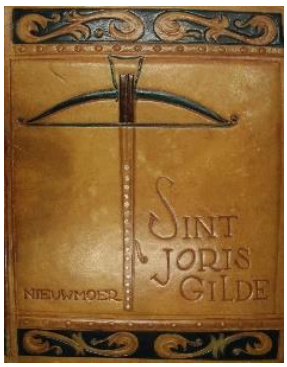

der Kempen werd in 1960 uitgereikt. En zo gebeurde dat deze gilde in 1965 het 9de landjuweel won in Rijkevorsel. In 1970 richtte de Sint-Jorisgilde in Nieuwmoer het 10de landjuweel in dat door de Sint-Sebastiaans gilde van Herentals werd gewonnen. Later in 1999 kreeg de gilde in Nieuwmoer de eer om voor de tweede keer het landjuweel in te richten. Het derde landjuweel werd door de Sint-Jorisgilde georganiseerd in 2007. In 2010 was het dan weer zover om het 17de landjuweel in Vlimmeren te winnen. Momenteel is Eric Arnouts hoofdman, Patrick Arnouts eerste deken, Tony Nouws de Koning, Danny Van Loon de griffier en Magda Sanders de Gilde moeder.
(Bijdrage van Paul Witters)

Oud worden in deze tijd!

Oud worden in deze tijd.
Het is gewoon niet voor te stellen,
je moet met een mobieltje bellen,
je kunt er ook een tekst op lezen,
je moet altijd bereikbaar wezen.
En dat kan dus niet gewoon,
met een vaste telefoon.

Wil je een treinkaartje kopen,
nee, niet naar de balie lopen,
daar is niemand meer te zien,
je kaartje komt uit een machien.
Je moet dan overal op drukken,
in de hoop dat het zal lukken.
Pure zenuwsloperij,
achter jou zie je een rij,
kwaad en tandenknarsend staan,
want de trein komt er al aan.

Bij de bank wordt er geen geld
netjes voor je uitgeteld.
Want dat is tegen de cultuur,
nee je geld komt uit de muur.
Als je maar de code kent,
anders krijg je nóg geen cent.
Om je nog meer te plezieren,
mag je internetbankieren.
Allemaal voor jouw gemak,
alles onder eigen dak.
Niemand die er ooit om vroeg:
blijkbaar is het nooit genoeg.

Man, man, man wat een geploeter,
alles moet met een computer,
anders doe je echt niet mee.
Op www en punt be,
vind je alle informatie,
wie behoed je voor frustratie?
Als dat ding het dan niet doet,
dan word je toch niet goed.
Maar dan roept men dat je boft,
je hebt immers Microsoft.

Ach, je gaat er onderdoor,
je raakt gewoonweg buiten spoor.
Nee het is geen kleinigheid,
oud worden in deze tijd.
(ingezonden door gepensioneerde, Frank Couscheir, Kon. Astridlaan)

Welkom herfst!

Heide vertelt" is een tijdelijke uitgave, gestart als BIN-initiatief tijdens de corona-periode. Verschijnt wekelijks digitaal op zondagmorgen.
Redactie: Louis van den Buijs, Heidestatiestraat 58/bus1, 2920 Kalmthout. (0477/22.24.81).
Redactieadres: vandenbuijslouis@gmail.com
Eerder verschenen krantjes zijn te raadplegen via de website www.binkalmthout.be